

Kans op artistieke creativiteitsontwikkeling voor ieder kind

Jaarverslag Cultuureducatie met Kwaliteit 2022

PENVOERDER: STICHTING CULTUURSTATION

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
<i>Impact COVID-19</i>	3
2. Projectdoelstellingen	4
<i>A. Vergroten van kansengelijkheid</i>	4
Cultuurtraject-op-maat (Spoor 1).....	5
Cultuurtraject-basis (Spoor 2)	8
<i>B. Borging en kwaliteitsverbetering.....</i>	9
Borging	9
Borging en Kwaliteitsverbetering.....	9
Kwaliteitsverbetering	10
BrabantStad	10
<i>C. Professionalisering en kennisdeling</i>	10
Opleidingsaanbod.....	11
Co-teaching	11
Kennisgroepen	11
Netwerken	12
Conclusie	12
<i>D. Inzet in voortgezet onderwijs</i>	12
3. Samenwerkingsverbanden.....	13
4. Monitoring en evaluatie	14
<i>EVI 2.0.....</i>	14
5. Reflectie op prestatiedoelstellingen.....	15
6. Begroting en realisatie	16
<i>Algemeen.....</i>	16
<i>Toelichting op niet-bestede middelen.....</i>	16
<i>Risicoanalyse.....</i>	16
Bijlagen	17
<i>Lijst van de deelnemende scholen VO met vermelding van inzet 2022</i>	17
<i>Lijst van de deelnemende scholen PO met vermelding van inzet 2022.....</i>	17
<i>Lijst van de deelnemende instellingen en PABO met rol/taken 2022</i>	18
Spoor 2 Cultuurtraject-basis.....	18
Spoor 1 Cultuurtraject-op-maat.....	19
<i>Professionalisering leerkrachten – culturele partners – penvoerder- PABO</i>	21

1. Inleiding

CultuurStation is sinds 2013 penvoerder van de Regeling Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) in Eindhoven. Tot 2017 was dat onder de vleugels van het Centrum voor de Kunsten in Eindhoven. Sinds 2017 is de stichting CultuurStation opgenomen in de BIS van Eindhoven, als bemiddelaar tussen onderwijs en het culturele veld. We hebben naast de directeur, 3 intermediairs die zich richten op het primair onderwijs, 1 intermediair voor het voortgezet onderwijs en 1 intermediair voor de culturele sector.

Deze inhoudelijke verantwoording heeft betrekking op het schooljaar 2021-2022 en het najaar 2022. Dat komt omdat de regeling CmK 2017-2020 doorliep tot juni 2021.

In 2022 namen 50 van de 62 scholen PO met 14.700 leerlingen deel aan CmK en uiteindelijk 4 scholen VO met 1520 leerlingen. 27 Instellingen en 26 cultuurprofessionals verzorgden activiteiten binnen CmK.

Impact COVID-19

Ook in het schooljaar 2021-2022 had COVID 19 nog de nodige impact op de structurele borging van cultuuronderwijs en de activiteiten en initiatieven binnen CmK. Hoewel er, uitgezonderd begin 2022, geen officiële maatregelen golden, waren er veel hobbels en geannuleerde activiteiten. Veel scholen bleven dicht voor externen, klassen moesten in quarantaine, voorstellingen en lessen werden uitgesteld en weer uitgesteld, vakdocenten werden ziek. Kortom, er bestond geen voedingsbodem voor structurele verankering van cultuureducatie. Pas in het najaar 2022 was alles weer min of meer normaal.

We kunnen stellen dat er over het algemeen ernstige afbreuk plaatsvond aan de structurele inbedding van cultuuronderwijs. Wel groeide het besef dat cultuuronderwijs ertoe doet en slaagden onze cultuurcoördinatoren erin gesprekken te voeren met directeuren van scholen over deelname aan een nieuwe periode CmK 2021-2024. Ook in het voortgezet onderwijs zijn er met een aantal scholen in juli en augustus gesprekken gevoerd.

2. Projectdoelstellingen

De overkoepelende doelstelling:

Het bevorderen van de kwaliteit van cultuureducatie en van de verankering in het onderwijs, mede door de samenwerking van het onderwijs met de culturele sector.

Om deze doelstelling te bereiken, hebben we ons beleid van de afgelopen 2 periodes voortgezet en maakten we gebruik van de reeds opgezette infrastructuur. We hebben ingezet op 3 projectdoelen en 1 additioneel doel.

- A. Vergroten van kansengelijkheid
- B. Borging en kwaliteitsverbetering van cultuureducatie in het onderwijs
- C. Professionalisering en kennisdeling
- D. Stimuleren van de artistieke creativiteitsontwikkeling van vmbo-leerlingen

A. Vergroten van kansengelijkheid

We vergroten kansengelijkheid door te differentiëren en aan te sluiten bij de specifieke behoeftes van scholen. Daardoor realiseren we gelijke toegang tot cultuur voor elke leerling in Eindhoven.

De nieuwe opzet van CmK3 in 2021 zorgde ervoor dat scholen meer op maat werden bediend en dat scholen die we nog niet bereikten, een laagdrempelig programma konden afnemen. Het animo om in te stappen nam hierdoor toe. Voor het schooljaar 2021-2022 waren dat 40 scholen en in 2022-2023 maar liefst 50 scholen. De deelname kost per leerling € 8,50 per schooljaar.

We hebben ingezet op het vergroten van kansengelijkheid voor leerlingen op alle scholen en specifiek voor scholen uit zogenaamde achterstandsgebieden, speciaal onderwijs en internationale scholen.

Dat doen we op drie manieren:

- Door intensieve begeleiding.
- Door samen met de instellingen te zorgen voor aantrekkelijke diversiteit in een aanbod dat aansluit bij de leefwereld van de leerlingen en waarmee zij zich kunnen identificeren.
- Door uitvoerders in te zetten die weten hoe ze de doelgroep het beste kunnen bereiken.

We onderscheiden 2 sporen:

Spoor 1: Met spoor 1 richten we ons op scholen die vanuit hun visie en ambitie cultuureducatie willen verankeren binnen hun lesprogramma's of die al stappen gemaakt hebben voor deze verankering in een vorige periode. Hiervoor hebben we het **Cultuurtraject-op-maat** ontwikkeld.

Spoor 2: Met spoor 2 richten we ons op de instroming van scholen met maar weinig of helemaal geen cultuuronderwijs. Daarvoor richtten we **Cultuurtraject-basis** in. We stimuleerden kansengelijkheid door scholen die tot 2021 losse activiteiten inkochten, te verleiden om hun leerlingen structureel cultuuronderwijs te geven. We ontzorgden de leerkrachten door de samenstelling van een tweejarig basisprogramma, waarin alle disciplines en veel instellingen een plek hadden.

Cultuurtraject-op-maat (Spoor 1)

Alle scholen die al deelnamen aan CmK, konden op basis van hun visie en ambitie een afgestemd programma samenstellen voor de eigen school. Naast de 29 scholen vanuit de vorige periode CmK stroomden in 2021/2022 tot onze verbazing 10 nieuwe scholen in en in 2022/2023 nog 5 meer. Dit bleken juist de scholen met de meer kwetsbare kinderen te zijn. Juist het feit dat ze in Cultuurtraject-op-maat de inhoud van het programma zelf konden samenstellen, in overleg met de intermediair, was voor hen de reden om in te stappen, ook al moesten ze daarvoor een visie en ambitie ontwikkelen. Scholen met een specifieke populatie, zoals de islamitische school en het speciaal onderwijs, zagen hier kansen voor hun leerlingen.

Cultuurtraject-op-maat is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de school, CultuurStation en de uitvoerende instellingen. Het draagt bij aan verankering van cultuuronderwijs op scholen, die zich in toenemende mate het eigenaarschap toe-eigenen. Professionalisering van leerkrachten kan hieraan worden toegevoegd.

Het aantal scholen binnen spoor 1 was dan ook groter dan wij verwachtten (33 scholen in 2021 en 44 scholen in 2022). De scholen hebben een toegekend budget (€ 500 per klas) per jaar, waarmee de ICC'er in overleg met de intermediair een eigen traject samenstelde en de samenwerking met een of meerdere culturele aanbieders bepaalde. Dit werd vastgelegd in een activiteitenplan voor het hele schooljaar. Uiteraard kon elke school eigen budget toevoegen. Er moesten minimaal 2 activiteiten vanuit Meemaken zijn ingezet.

Er zijn verschillende keuzemogelijkheden te onderscheiden:

1. Een samenwerking met een of twee instellingen en de school om samen tot een totaalprogramma te komen en eventueel co-teaching.
2. Een selectie uit de aangeboden activiteiten van de instellingen.
3. Een cultuurprofessional in de klas voor implementatie van een kunstdiscipline vanuit de Culturele Ladekast. Het gaat hier om professionele lessen die een leerkracht niet zelf hoeft te kunnen geven.
4. Een cultuurprofessional in de klas voor implementatie van een kunstdiscipline vanuit de Culturele Ladekast. Deze verzorgt basislessen die een leerkracht ook zou kunnen geven. Deze worden geborgd in de Digitale Culturele Ladekast. Vaak is hierbij de begeleiding van de leerkracht door co-teaching belangrijk.
5. Een cultuurprofessional in de klas die aansluit bij het onderwijsconcept van de school en daarin de artistieke creativiteitsontwikkeling van een leerling centraal stelt. Bijvoorbeeld inrichting van een creatief proces binnen het thematisch onderwijs of IPC-onderwijs. Vaak is hierbij de begeleiding van de leerkracht door co-teaching belangrijk.

Cultuurtraject-basis	Vast programma van 2 instellingen per leerjaar	6
Cultuurtraject-op-maat	Activiteitenplan samengesteld op basis van de ambitie van de school:	44
	Keuze uit activiteiten van aanbieders binnen CMK	13
	Keuze activiteiten + een vakdocent	12
	Vakdocent met eigen lessen + activiteiten van instellingen	6
	Vakdocent met basislessen + activiteiten van instellingen	3
	Vakdocent die bijdraagt aan thematisch onderwijs + activiteiten van instellingen	3
	Duurzame samenwerking met een instelling	2
	Keuze voor vakdocent op school	17
	Vakdocent die basislessen geeft	5
	Vakdocent die bijdraagt aan thematisch onderwijs	3
	Vakdocent met eigen lessen die leerkracht niet kan geven	8
	Vakdocent met basislessen + eigen lessen	1
Professionaliseringstraject	Co-teaching in de klas op verzoek van school/leerkracht	10

Keuzes van 50 scholen in het primair onderwijs in 2022-2023

De keuzes van de scholen voor de inhoudelijke invulling waren zeer divers. De meeste scholen kozen voor een cultuurprofessional in de klas, soms met aanvullende activiteiten, zoals een voorstelling van culturele instellingen. Hiervoor golden verschillende redenen:

- Veel leerkrachten vonden de ontwikkeling van het creërend vermogen van leerlingen het belangrijkste.
- Leerkrachten voelden zich vaak niet bekwaam genoeg om uitdagende en goede lessen te ontwikkelen die het creatief vermogen van individuele leerlingen stimuleren.
- Een cultuurprofessional in de klas kan volledig aansluiten op de vraag en de thema's van de school.
- Het is makkelijk om die lessen niet zelf te geven, gezien de werkdruk en het personeelsgebrek.

2 Scholen kozen samen met een instelling (Architectuurlessen) voor een totale samenwerking met een totaalprogramma en een professionaliseringstraject.

Speciaal onderwijs

Een van onze intermediairs richt zich specifiek op maatwerk voor het speciaal basisonderwijs. Deze doelgroep is complex, omdat de leerlingen op de verschillende scholen op andere manieren beperkt zijn. Door met de 6 scholen in gesprek te blijven en er veel tijd en energie in te steken, zijn we er in 2022 in geslaagd om de vraag naar passende activiteiten te beantwoorden. Die activiteiten liepen uiteen van rolstoeldansen tot het maken van animatiefilmpjes. Ook het receptief vermogen werd gestimuleerd; alle leerlingen hebben een voorstelling gezien op school.

Light graffiti kunstwerk tijdens de cultuurweek op Mytylschool Eindhoven

Rol van instellingen en cultuurprofessionals

Binnen Cultuurtraject-op-maat zetten instellingen uit Eindhoven een aanbod op onze site, met een eigen prijsbepaling. Ook voorstellingen die gescout werden door CultuurStation, stonden in het aanbod. De activiteiten van deze instellingen hebben bewezen kwaliteit. Zij werkten met de culturele vermogens van de Culturele Ladekast en pasten procesgerichte didactiek toe. De instelling bepaalde zelf hoe het aanbod eruitzag. Soms was er een vast format, maar veel activiteiten konden flexibel worden aangepast, bijvoorbeeld aan een thema.

De lastigste opgave was culturele instellingen over te halen lesbrieven bij hun activiteiten te maken. Men voelde niet altijd de noodzaak daartoe (voor wie doen we het?) en soms ontbraken ook de tijd en financiën. Alleen bij een cultuurprofessional in de klas die voorbeeldlessen gaf, was er altijd een lesbrief die daarna op de Digitale Ladekast werd geplaatst. Dat nam niet weg dat de meeste activiteiten wel voldeden aan de inzet op de culturele vermogens uit de Culturele Ladekast en de toepassing van procesgerichte didactiek.

Het grote aantal scholen dat koos voor een cultuurprofessional in de klas, resulteerde in een moeizame zoektocht. Er zijn gewoon niet genoeg beschikbare mensen. Daar komt bij dat we veel ZZP'ers nodig hadden, die konden en wilden werken op scholen in het speciaal onderwijs, internationaal onderwijs, de islamitische school en op scholen met veel kinderen uit een minder kansrijke omgeving.

Het kostte veel tijd en zoekwerk van onze intermediairs om de goede aanbieders, voorstellingen en cultuurprofessionals te vinden. Tegelijk geeft het ons veel voldoening om te kunnen optreden en erkend te worden als een waardevolle partner voor scholen en kansengelijkheid te kunnen stimuleren.

Cultuurtraject-basis (Spoor 2)

Onze intermediairs gingen de uitdaging aan om samen met scholen die nog niet deelnamen aan CmK, te verkennen of dit traject voor hen een mogelijkheid is om het creatief vermogen van hun leerlingen te ontwikkelen. In 2021 en 2022 namen 6 scholen deel. We boden hun een vaste route gedurende 2 schooljaren aan, met voor alle 8 leerjaren een programma, samengesteld uit de verschillende disciplines en instellingen. Leerlingen kwamen in aanraking met een scala aan kunstvormen.

Groep	Meemaken en betekenis geven	Maken en betekenis geven
1-2	<u>Philharmonie Zuidnederland</u> Muziek	CKE Dans
3-4	Eindhoven Museum Erfgoed	Ontdekkfabriek Maakonderwijs
5	<u>Van Abbe</u> museum Beeldend	Tromp Muziek
6	Parktheater Theatervoorstelling	MU Kunst & technologie
7	STRP Kunst & Technologie	Philips Museum Erfgoed
8	Voorstelling in Muziekgebouw Muziektheater	<u>NatLab</u> Beeldend

Voorbeeld van een route binnen Cultuurtraject-basis

Rol van instellingen

De instellingen ontwikkelden voor een bepaald leerjaar een activiteit, waarvan de inhoud aansloot bij de belevingswereld en diversiteit van leerlingen in een minder kansrijke omgeving. Alle activiteiten gaan uit van procesgerichte didactiek en zijn gekoppeld aan de culturele vermogens uit de Culturele Ladekast.

In elk leerjaar vonden 2 activiteiten plaats die onderling samenhang zouden vertonen. Binnen een samenwerking van 2 instellingen, bij voorkeur vanuit verschillende disciplines, zouden die gezamenlijk ontwikkeld worden. In de praktijk is dat niet in alle leerjaren tot stand gekomen. Hoewel in sommige leerjaren een samenhangend programma werd ontwikkeld, bleek dat niet bij iedere combinatie van instellingen te lukken. Uiteraard niet uit onwil, maar vanwege een gebrek aan bekwame educatieve medewerkers, wisseling van personeel of tijdsgebrek.

We merkten dat in de loop van de schooljaren de begeleiding van de intermediairs leidde tot meer interesse en enthousiasme. De scholen werden er zich meer en meer van bewust dat een programma op maat beter kan aansluiten op hun wensen. Het ziet er naar uit dat deze scholen in 2023-2024 overstappen naar Cultuurtraject-op-maat.

B. Borging en kwaliteitsverbetering

Door aan te sluiten bij de ambitie en visie van scholen met maatwerk op basis van de Culturele Ladekast en procesgerichte didactiek. Samenwerking met het culturele veld is hierbij vanzelfsprekend.

Borging

We besteedden weer veel aandacht aan de borging. We namen hiervoor 6 vragen uit het projectplan 2021-2024 als uitgangspunt.

- Is er een opgeleide ICC'er aanwezig op de school?
- Evalueert de school de inhoud van het programma en prestaties van de leerlingen?
- Worden structureel financiën vrijgemaakt?
- Is er een vastgestelde visie?
- Is er draagvlak? Zijn directie, team en culturele partners actief betrokken en voelen ze zich verantwoordelijk?
- Is er structurele samenwerking met de culturele partners?

Deze vragen vormen de basis van onze gesprekken met scholen; de antwoorden zijn opgenomen in het **schoolaccount** van de school op onze site. Die schoolaccounts zijn inmiddels al helemaal ingeburgerd voor de meeste scholen. Achter de inlog vinden ze daar hun cultuurplan, de gegevens van de school, de gespreksverslagen met de intermediairs en het activiteitenplan. Zo kan iedereen op school zien wat er plaats gaat vinden, maar kan een 'nieuwe' directeur of ICC'er ook terugvinden welke afspraken zijn gemaakt.

We constateerden dat op scholen die zijn ingestapt voor 2021, met nauwelijks personele wijzigingen in directie of cultuurcoördinatoren, het cultuuronderwijs meer ingeburgerd raakte. Deze 29 scholen in spoor 1 gaven over het algemeen een positief antwoord op bovenstaande vragen. Zij hebben een ICC'er, evalueren de inhoud en prestaties, maken financiën vrij, hebben een vastgestelde visie en werkten samen met de culturele instellingen of cultuurprofessionals. Dat leidde vaak tot een samenwerking tussen instellingen en school en stimuleerde op inhoudelijk vlak de kwaliteitsverbetering.

Alleen de mate van draagvlak laat volgens de antwoorden op veel scholen te wensen over. Dat draagvlak is zeer broos en kan per schooljaar veranderen. Naast de afhankelijkheid van de wisselende personele samenstellingen, heeft met name de tijdsgeest veel invloed. Zo zagen we dat in 2022 de nadruk vooral op de basisvaardigheden lag.

De 15 scholen die in 2021 of 2022 instapten in Cultuurtraject-op-maat, maakten met behulp van de intermediair al wel stappen. Met name in de samenwerking met de intermediairs en de culturele instellingen c.q. cultuurprofessionals.

Op 6 scholen in Cultuurtraject-basis is van borging nog nauwelijks sprake. Maar, zoals gezegd is er wel een duidelijke beweging naar Cultuurtraject-op-maat.

Borging en Kwaliteitsverbetering

Sinds 2013 gebruiken we de vermogens (receptief-creërend-reflectief-analyserend) uit de **Culturele Ladekast** om per kunstdiscipline te duiden waaraan een activiteit of les bijdraagt. Als een school kiest voor de implementatie van een leerlijn, zijn de leerdoelen per vermogen en per leerjaar te vinden in de Culturele Ladekast. Na al die jaren merkten we weer dat dat houvast geeft aan leerkrachten; ze kunnen de bijdrage van een activiteit of les binnen aan de creatieve ontwikkeling van de leerling duidelijker plaatsen.

Voor de scholen die uiteindelijk de leerkrachten zelf de lessen willen laten geven, is er naast co-teaching de **Digitale Culturele Ladekast**. Hierin worden de lesbrieven van de basislessen van een cultuurprofessional geborgd. Een school heeft via een inlogcode toegang tot haar account op de site, die ook toegankelijk is voor andere scholen die hieraan deelnemen. Hier vinden leerkrachten lessen die ze zelf kunnen geven en/of delen.

De inzet op **procesgerichte didaktiek** in het cultuuronderwijs is moeilijker te achterhalen. Uiteraard zijn er scholen die dat als vanzelfsprekend omarmen vanuit hun onderwijsconcept. Maar voor scholen en vooral leerkrachten met een meer conventionele inslag, is het niet vanzelfsprekend dat ze akkoord gaan met lessen waarin de leerling en niet de leerstof centraal staat. Het wordt vaak een mix, waarbij het klassikale model wordt vermengd met ingrediënten die een cultuurprofessional binnenbrengt, zoals het centraal stellen van het proces.

Kwaliteitsverbetering

We ontdekten in 2021 dat het feit dat cultuurprofessionals binnen de toegezegde uren lessen moesten ontwikkelen die voldeden aan de vraag van de leerkrachten, ten koste ging van het aantal lesuren. Daarom besloten we de ontwikkeling van lessen in 2022/2023 onder te brengen bij kwaliteitsverbetering. Zo hielden we het aantal lesuren in stand en werden ze optimaal ontwikkeld. De kosten hiervan bedroegen 20% van het aantal te geven lesuren op een school. Hierdoor konden we ook samen met de cultuurprofessional eisen stellen aan de inhoud en de lesbrief. Met name voor lessen gekoppeld aan thematisch onderwijs en vakkenintegratie, loerde het gevaar dat deze werden ingezet als middel om andere vakken te ondersteunen.

In de aanvraag spraken we het voornemen uit om kwaliteitsverbetering te stimuleren door samen met de culturele partners kwaliteitscriteria op te stellen voor activiteiten en docenten. Dit bleek in de praktijk erg moeizaam te gaan. Er vonden interessante bijeenkomsten van de kennisgroep plaats, waarin we diepgaand verschillende criteria bespraken. Maar uiteindelijk lukte het niet om tot een voor iedereen geldende formulering te komen. Zo leidde het criterium 'aansluiten bij het belevingsniveau van de leerling' tot discussies over wat dat dan is in een groep 5 met leerlingen met heel uiteenlopende achtergronden en niveaus. Hoe krijgt kansengelijkheid dan ruimte? Moet je aansluiten of juist uitdagen?

BrabantStad

Sinds 2021 werken we samen met de organisaties voor cultuureducatie in Brabant, verenigd in BrabantStad, aan de inrichting van een curriculum voor geheel Brabant. Hoewel we wel stappen zetten in de ontwikkeling van één taal en één model, zijn we beslist nog niet klaar.

C. Professionalisering en kennisdeling

We richten een Leerplein in om de professionaliteit van leerkrachten, docenten, culturele partners en penvoerders t.a.v. cultuureducatie te vergroten. We werken samen met BrabantStad en de FHKE (PABO). Kennisdeling is onderdeel van de professionalisering.

Alle professionaliseringstrajecten die we aanbieden, zijn ondergebracht op het Leerplein:

Het Leerplein cultuureducatie bestaat uit:

1. Opleidingsaanbod
2. Co-teaching
3. Kennisgroepen
4. Inspiratie en netwerkdagen

Opleidingsaanbod

Leerkrachten

Ondanks het grote aanbod bleken leerkrachten en teams nauwelijks interesse te hebben voor de professionaliseringstrajecten. Alleen de cursus Ukelele, gegeven door het Centrum van de Kunsten en de ICC-training, samen gegeven met de PABO, zijn doorgegaan. We mochten mondjesmaat op een teamvergadering aanschuiven.

Culturele partners

De training voor cultuurprofessionals gericht op begeleiding van leerkrachten vond tot volle tevredenheid van de 17 deelnemers plaats. Hiervoor is in 2020 een [Handreiking](#) verschenen. In deze training zijn 2 modules t.a.v. de toepassing van procesgerichte didactiek en 1 module gesprekstechnieken opgenomen. Op verzoek is de training 'Blendend leren' ontwikkeld, maar deze is doorgeschoven naar het voorjaar van 2023. Hierin wordt ingegaan op de combinatie offline en online werken.

Studenten

We werkten samen met de PABO binnen de minor cultuureducatie. Daarin verzorgden we een trainingsochtend rondom Kunst & Technologie, samen met STRP.

Penvoerder

Alle medewerkers hebben provinciale of landelijke (bv. FCP-symposium) trainingen bezocht om zich te scholen en op de hoogte te blijven van actuele ontwikkelingen. Een aantal nam deel aan de Basistraining intermediair van LKCA.

Co-teaching

We hebben alle scholen aangeboden om met een cultuurprofessional in de klas leerkrachten deskundiger te maken. Hiervoor was aanvullend budget beschikbaar. Helaas maakten maar 10 scholen daar gebruik van. Andere scholen voelen daar helaas niet de noodzaak toe, waarschijnlijk door de accenten op basisvaardigheden en tijdsgebrek bij de leerkrachten.

Kennisgroepen

Culturele instellingen CmK

Een aantal keren per jaar kwamen de instellingen uit CmK bij elkaar om ervaringen uit te wisselen, kennis te vergaren en te komen tot gedeelde leer- en/of werkuitkomsten. We hebben veel vragen rondom een kwaliteitskader besproken en ook de onderlinge samenwerking kwam uitgebreid aan bod.

Kennisgroepen BrabantStad

Provinciaal waren we verbonden aan de groepen rondom professionalisering en curriculumvernieuwing: de versmelting van de Culturele Ladekast en Cultuur Loper. Deze uitdagende klussen zijn nog niet afgerond.

Kennisgroep LPKC

Landelijk maakten we deel uit van het platform van de kenniscentra. Een geweldige plek om van elkaar te leren en inspiratie op te doen.

Netwerken

We onderhielden 2 netwerkgroepen. De netwerkgroep van de ICC'ers is een aantal keren bij elkaar gekomen om ervaringen uit te wisselen en kennis te vergaren. Bijvoorbeeld over de inzet van EVI en de schoolaccounts.

Ook de cultuurprofessionals kwamen regelmatig bij elkaar, met name om ervaringen uit te wisselen, maar zeker ook om van elkaar te leren en inspiratie op te doen.

Conclusie

Al met al zijn de professionaliseringstrajecten voor het onderwijs zelf minder van de grond gekomen dan we hoopten. Nog nooit was het gevoelde tijdsgebrek van leerkrachten zo groot. Directies vinden teambijeenkomsten en deskundigheidsbevordering wel gewenst, maar willen de leerkrachten niet overvragen. Aan de andere kant zien we dat bijna alle instellingen/cultuurprofessionals in Eindhoven nu geschoold zijn. De kennisgroepen en netwerken blijven levendig en vormen een bron van inspiratie.

D. Inzet in voortgezet onderwijs

In het schooljaar 2022-2023 zijn we gestart met CmK in het voortgezet onderwijs. Oorspronkelijk wilden we ons richten op het vmbo, maar de post-coronatijd zorgde ervoor dat we de scholen vo met een overeind gebleven ambitie voor cultuuronderwijs, hebben benaderd. Vier scholen besloten deel te gaan nemen: 2x havo-vwo, 1x vso en 1x vmbo. Ze leggen € 10 per leerling in en krijgen vanuit CmK € 10,- erbij.

We werkten met hen op maat en begeleidden hen intensief. Drie scholen wilden voor hun onderbouw vakoverstijgende activiteiten die bijdragen aan de identiteitsvorming van de leerlingen. Cultuuronderwijs is uitermate geschikt om ze te laten nadenken over zichzelf en hoe ze zich verhouden tot de samenleving. De vso-school koos voor de invulling van een deel van CKV met activiteiten buiten de school. Het is nog te vroeg om te reflecteren op de inzet.

3. Samenwerkingsverbanden

Samenwerking instellingen en onderwijs in Cultuurtraject-op-maat

Steeds meer scholen hebben vanuit hun eigenaarschap een duidelijke visie en ambitie. De meerderheid vroeg om een cultuurprofessional in de klas en legde het accent op de ontwikkeling van het creërend vermogen. De samenwerking van de scholen met de cultuurprofessionals in de klas, verliep ook in de afgelopen periode weer uitstekend; er is inhoudelijke invulling op maat. Ook was er een intensieve samenwerking op 2 scholen met Architectuurlessen. Zij werkten met alle klassen en verzorgden daar ook de co-teaching.

Met scholen die kozen voor activiteiten per leerjaar, was sprake van kortstondige samenwerking, meestal in de vorm van afstemming, maar regelmatig ook met inhoudelijke samenwerking. Toch zien we nog steeds dat scholen maar ook instellingen, het voldoende vinden om alleen af te stemmen. Deze scholen gaan ervanuit dat een activiteit kwaliteit heeft en veel instellingen ontbreekt het aan tijd en financiën om hun activiteiten volledig aan te passen. Begeleiding door de intermediair is dan ook cruciaal om de activiteiten goed aan te laten sluiten bij de vraag van de school.

Samenwerking instellingen en penvoerder

De lijnen met de culturele partners zijn kort. We hadden weer regelmatig contact en evaluatiegesprekken, waardoor we goed op de hoogte waren van hun mogelijkheden en activiteiten en we scholen daarover adequaat konden adviseren. Daarnaast werkten we samen binnen de kennisgroep en gaven we gezamenlijk inhoud aan programma's. Bijvoorbeeld via ontwikkeling van het lesprogramma 'Het creatief lichaam' met MU en de invulling van de minor voor de PABO samen met STRP.

Samenwerking Fontys HKE

Samen met Fontys gaven we de ICC-training voor leerkrachten en verzorgden we een ochtend binnen de minor cultuureducatie. Helaas stokte de verdere samenwerking; we blijven evenwel in contact.

Samenwerking BrabantStad

We werkten op een aantal gebieden nauw samen met BrabantStad. Zo namen we deel aan de werkgroepen: Professionalisering en Curriculumvernieuwing. De vorderingen gaan langzaam, maar zijn hopelijk in 2023 zichtbaar.

4. Monitoring en evaluatie

In 2021 en 2022 vonden er met de scholen 2 gesprekken plaats:

- Een monitoringsgesprek in januari: hoe staan we er op dit moment voor? Ter sprake kwamen de inhoud, planning en relatie met de instellingen en een eventuele bijstelling.
- Een tweede gesprek in mei waarin visie en ambitie werden besproken en eventueel aangepast. Ook evalueerden we het programma en werd een nieuw activiteitenplan voor het nieuwe schooljaar vastgesteld en geborgd op het schoolaccount.

Verder nodigden we alle instellingen/cultuurprofessionals en scholen uit om na een activiteit een evaluatieformulier in te vullen. Soms gaf dat aanleiding tot een gesprek met de instellingen en cultuurprofessional. Of tot een gesprek tussen school en instelling/ZZP'er in geval van ruis in de samenwerking.

We zijn tevreden met deze opzet, die resulteert in een goede en transparante relatie met alle betrokkenen, waarin problemen vroeg kunnen worden gesignaleerd en aangepakt. Het intensieve contact maakt ons meer en meer partner en de scholen meer en meer eigenaar.

EVI 2.0

Het tweejaarlijkse landelijke monitoringssysteem EVI 2.0 is in Eindhoven ingevoerd in januari 2023 en ingevuld door 45 van de 50 deelnemende scholen. Het geeft elke deelnemende school inzicht hoe het staat met de implementatie van hun cultuuronderwijs op 4 gebieden: visie –deskundigheid-programma en samenwerking. Daarnaast ziet CultuurStation het gemiddelde resultaat. Omdat dit evaluatiesysteem, ingevuld door de scholen, betrekking heeft op cultuuronderwijs in 2022, delen we graag de eerste uitkomsten die we nu al kunnen zien. Maar we kunnen er nu nog geen algemene conclusies aan verbinden omdat vanuit Radboud Universiteit Nijmegen de verdere resultaten nog niet zijn ontvangen. We hopen dat de scholen zelf de eigen uitkomsten gaan gebruiken om meer grip te krijgen op de vraag en ambitie en die te bespreken met de intermediair én met het team.

Visie 2,0	Scenario 2	Wij hebben een eigen visie op cultuuronderwijs vastgelegd De visie wordt gedragen en geëvalueerd door de directeur en <u>ICC'er</u>
Deskundigheid 2,05	Scenario 2	Wij coördineren cultuuronderwijs en de deskundigheid op dit gebied We hebben zicht op de deskundigheid die we in huis hebben
Programma 2,15	Scenario 2	De programmaonderdelen zijn enigszins op elkaar afgestemd, bv een methode, projectweek e.a. Hiervoor reserveren we tijd en middelen
Samenwerking 2,95	Scenario 3	Wij werken structureel samen met partners Wij onderzoeken samen met de partner hoe het aanbod kan aansluiten bij wat wij de leerlingen willen meegeven

Resultaten EVI 2.0 in 2022. De gemiddelde scenario's van 45 scholen primair onderwijs.

5. Reflectie op prestatiedoelstellingen

Onderstaande prestatiedoelstellingen zijn hiervoor voor een groot deel toegelicht en besproken. In het algemeen zijn we positief over het aantal scholen (en nu ook vo-scholen) dat deelneemt en over de borging van de activiteitenplannen binnen het lesprogramma. Tevreden zijn we ook met de relatie die we als penvoerder en instellingen/cultuurprofessionals structureel met hen hebben en met de onderlinge samenwerking met de instellingen.

Opvallend is dat in de doelstellingen uit het projectplan 2021-2024 een accent ligt op leerlijnen en procesgerichte didactiek, maar in de realiteit verschoof de ambitie naar een bijdrage aan identiteitsontwikkeling, kansengelijkheid of vakkenintegratie. Binnen Cultuurtraject-op-maat konden we daar naadloos bij aansluiten.

Wat we hebben zien afnemen is het aantal scholen dat geprofessionaliseerd werkt vanuit procesgerichte didactiek. Thematisch onderwijs neemt zeker toe, maar procesgerichte didactiek is voor vele leerkrachten niet haalbaar. Zij willen controle op de leerstof en orde in de klas.

Op het gebied van professionalisering hebben de scholen zich wat teruggetrokken. Instellingen/cultuurprofessionals en wij als penvoerder daarentegen hebben wat dat betreft juist stappen gezet.

Omschrijving	2022	2022
	Begroot	Gerealiseerd
Aantal scholen dat we bereiken in spoor 1 in Eindhoven	30	44
Aantal scholen dat we bereiken in spoor 2 in Eindhoven	20	6
Aantal scholen dat een duurzaam eigen programma heeft verankerd, passend bij hun ambitie en concept	20	30
Aantal scholen dat geprofessionaliseerd werkt aan procesgerichte didactiek binnen het eigen onderwijsconcept	11	5
Aantal leerkrachten dat beschikt over basisvaardigheden om de lessen vanuit de Culturele Ladekast te geven	175	202
Aantal leerkrachten dat procesgericht werkt aan de artistieke creativiteit van leerlingen	110	97
Aantal scholen dat structureel samenwerkt met culturele instellingen	26	30
Aantal culturele partners dat de Culturele Ladekast toepast in de programma's	40	43
Aantal culturele partners dat procesgericht werkt aan de artistieke creativiteit van leerlingen	35	37
Aantal cultuurprofessionals dat is geschoold en beschikt over kennis en vaardigheden om leerkrachten in de klas te begeleiden vanuit procesgericht werken	15	37
Aantal culturele partners dat onderling samenwerkt	12	12
Aantal lerende kennis-netwerkgroepen, homogeen of samengesteld. Lokaal, provinciaal of landelijk	6	6
Aantal professionaliseringstrajecten waaraan de penvoerder deelneemt	7	7
Aantal scholen voortgezet onderwijs dat we bereiken	2	4

6. Begroting en realisatie

Algemeen

FCP heeft toestemming verleend om CmK 3 tot en met schooljaar 2024/2025 te laten lopen. Vandaar dat de subsidie van FCP niet gelijkmatig is verdeeld over de 4 kalenderjaren.

Toelichting op niet-bestede middelen

Er is een bedrag van €320.653,- dat nog niet is besteed. De verklaring daarvoor is vrij simpel: we zijn pas gestart in augustus 2021 en gaan door tot juli 2025, maar de subsidie loopt tot 31 december 2024. Voor de 7 maanden in 2025 moeten we een bedrag reserveren van ongeveer €250.000,-. Bovendien is het aantal deelnemende scholen po en vo in 2022-2023 toegenomen. We gaan ook vanaf schooljaar 2023-2024 het budget per klas moeten verhogen, omdat we verwachten dat veel activiteiten duurder gaan worden. We hebben bovenstaande verwerkt in de werkbegroting van februari 2023.

Risicoanalyse

- Het grootste risico is op dit moment het gebrek aan cultuurprofessionals. Vooral aan muziekdocenten is een ernstig tekort. We hadden pas in december 2022 de inzet rond op alle scholen voor 2022-2023.
- Een ander risico is dat culturele partners ook zelf moeten investeren. Met name maatwerk op een school kost meer tijd en dus geld dan kan worden vergoed. Niet alle instellingen kunnen dat leveren.
- Het laatste risico is van financiële aard: de verhoging van kostprijzen van activiteiten. We hopen dat te kunnen blijven opvangen.

Bijlagen

Lijst van de deelnemende scholen VO met vermelding van inzet 2022

Naam school	CT-op maat	ingestapt	ln-aantal	Docenten-aantal	inzet Docenten+ ICC'er
Sint Joriscollege	CT-op maat	2022	278	15	100
Huygens Lyceum	CT-op maat	2022	670	32	178
SO de Korenaer	CT-op maat	2022	43	5	60
Nuenens College	CT-op maat	2022	529	35	190
Totaal 4 scholen			1520	87	528

Lijst van de deelnemende scholen PO met vermelding van inzet 2022

Naam school	CT-basis/ CT-op maat / Co-teaching	Co-teaching	ingestapt	ln-aantal	leerkracht-aantal	Lk inzet-uren
Achtbaan	Basis		2021	290	22	110
Hobbitstee	Basis		2022	156	12	60
Karel de Grote	Basis		2021	153	11	55
Opbouw	Basis		2021	312	26	130
Slingertouw	Basis		2021	879	56	280
Trudo	Basis		2022	236	16	80
Atalanta	Op maat	2	2015	180	14	140
Beppino Sarto	Op maat	20	2013	254	20	20
Boog	Op maat		2015	341	23	230
Boschakker	Op maat		2013	402	27	270
Boschuil	Op maat		2018	642	48	480
Driestam	Op maat	28	2017	383	27	270
Fellenoord	Op maat	10	2019	132	14	140
Floralaan	Op maat		2019	346	23	230
Groene Vlinder	Op maat		2015	102	10	100
Handreiking	Op maat	14	2016	231	14	140
Hanevoet	Op maat	5	2017	200	14	140
Hasselbraam	Op maat	13	2013	276	15	150
Klapwiek	Op maat		2013	273	16	160
Klimboom	Op maat	8	2019	378	27	270
t Palet	Op maat	22	2019	310	22	220
Petraschool	Op maat		2015	151	18	180
Rapenland	Op maat		2017	380	26	260
Reigerlaan	Op maat		2013	409	27	270
Reis van Brandaan	Op maat		2020	122	19	190
Rise	Op maat	2	2019	313	22	220
Schelp	Op maat		2019	194	11	110
Springplank	Op maat		2017	230	16	160
Startbaan	Op maat		2014	529	35	350
Taalbrug	Op maat	10	2019	243	31	310
Talisman	Op maat		2013	616	40	400
Tarieg Ibnoe Ziyad	Op maat	22	2019	312	27	270
Trinoom	Op maat	36	2015	586	36	360
Tweelingen	Op maat		2018	186	11	110
Wilackers	Op maat		2019	357	20	200

Vanaf schooljaar 2021/2022

Antonius abt	Op maat		2021	281	21	210
Bergen	Op maat		2021	167	14	140
Bijenkorf	Op maat		2021	363	23	230
i-Start	Op maat		2021	268	18	180
Jan Nieuwenhuizen	Op maat		2022	95	10	100
Kameleon	Op maat		2022	230	21	210
t Karregat	Op maat		2022	94	5	50
Korenaar	Op maat		2021	350	27	270
Mytyschool (+ VSO)	Op maat		2022	182	23	230
Startblok	Op maat	6	2022	246	16	160
Strijpdorp	Op maat		2021	240	18	180
Theresia	Op maat		2022	290	17	170
Troubadour	Op maat		2021	345	14	140
Vijfkamp	Op maat		2022	130	12	120
Wethouder van Eupen	Op maat	23	2022	315	23	230
Totaal 50 scholen		221		14700	1058	9685

Aantal nieuwe scholen sinds 2021: 21 (15 CT-op- maat) + 6 CT-basis)

Aantal nieuwe leerlingen sinds 2021:5644

Aantal nieuwe leerkrachten sinds 2021: 405

Lijst van de deelnemende instellingen en PABO met rol/taken 2022

Spoor 2 Cultuurtraject-basis

Naam	Maken-meemaken	Aantal scholen
Prehistorisch Dorp 1-2	Meemaken	4
Ontdektfabriek 1-2	Maken	4
Philharmonie zn 1-2	Meemaken	2
Natlab 3-4	Meemaken	2
Tromp 3-4	Maken	4
Van Abbemuseum 3-4	Meemaken	4
Philips Museum 5-6	Meemaken	2
STRP 5-6	Maken	2
Philharmonie zn 5-6	Meemaken	3
CKE broer 5-6	Maken	3
STRP 7	Meemaken	4
MU her story 7	Maken	4
MU 7	Meemaken	2
Parktheater 7	Maken	2
Parktheater 8	Meemaken	5
CKE 8	Maken	2
Dynamo 8	Maken	3

Spoor 1 Cultuurtraject-op-maat

5 Typen in de rol/taken instelling binnen de uitvoering die soms gecombineerd worden:

1. Intensieve samenwerking met een instelling of instellingen
2. Een selectie uit de aangeboden activiteiten van de instellingen
3. Een cultuurprofessional in de klas met professionele lessen t.b.v implementatie van een kunstdiscipline
4. Een cultuurprofessional in de klas met basislessen t.b.v. implementatie van een kunstdiscipline vanuit de Culturele Ladekast.
5. Er is een cultuurprofessional in de klas die bijdraagt aan het onderwijsconcept en/of thematisch onderwijs

Naam	Type rol	Aantal scholen
Architectuurlessen.nl	1	1
Van Abbe Museum	2	2
Ardemus Quartet	2	2
LA Projecten	2	3
Architectuurlessen	2	6
Arno Huibers	2	1
CKE	2	11
Dynamo	2	4
preHistorisch Dorp	2	6
Kunstjuf	2	2
Harro van Lien Producties	2	1
Meneer zee theater	2	2
Natlab	2	2
Ontdekkfabriek	2	5
Parktheater	2	6
Philharmonie zn	2	3
Raaf theater	2	2
Scharrelkunst	2	3
STRP	2	3
Tromp	2	1
Unieke Zaken	2	9
Valentijn	2	5
Winter	2	1
ZZP, L. Ansems	3	1
ZZP, L. Beekwilder	3	1
CKE	3	10
ZZP, Cornel	3	1
Dynamo	3	1
ZZP, E. van Gorkum	3	1
ZZP, C. de Graaff	3	2
ZZP, L. Kean	3	1
ZZP, P. van Mierlo	3	1

Musical Depot	3	1
<u>Musicoach</u>	3	1
ZZP, J.W. Otto	3	1
ZZP, A. <u>Pollkläsener</u>	3	1
Scharrelkunst	3	1
ZZP, C. <u>Schriks</u>	3	1
ZZP, K. <u>Sonnevillage</u>	3	1
STRP	3	1
ZZP, <u>Twoarts</u>	3	1
ZZP, L. Beekwilder	Combi 3-4	2
CKE	4	6
ZZP, S. Everts	4	1
ZZP, E. van Gorkum	4	1
ZZP, C. de Graaff	4	1
ZZP, L. <u>Kean</u>	4	1
<u>Kunstjuf</u>	4	1
ZZP, E. Lagarde	4	3
ZZP, J. <u>Oz</u>	4	1
ZZP, M. de Ruijter	4	1
ZZP, I. van <u>Zummeren</u>	4	1
Architectuurlessen	5	4
CKE	5	4
ZZP, C. de Graaff	5	1
ZZP, L. <u>Kean</u>	5	2
ZZP, E. Lagarde	5	1
MU	5	1
Wildpark	5	1
Scharrelkunst	5	3
ZZP, N. Verhagen	5	1
ZZP, I. van <u>Zummeren</u>	5	1

Professionalisering leerkrachten – culturele partners – penvoerder- PABO

Naam uitvoerder	Type uitvoering	Voor wie	Aantal deelnemers
Cultuurstation +. <u>Fontys PABO</u>	ICC-training	Leerkrachten	8
<u>Cultuurstation+STRP</u>	Minor cultuureducatie	Studenten PABO	12
<u>Edux</u> : gesprekstechniek	Training	Culturele partners/penvoerder	13
Cultuurstation: aspecten van het onderwijs	Training Handreiking	Culturele partners	10
Contrapunt: procesgerichte didaktiek	Training	Culturele partners/penvoerder	17
Cultuurschakel	Conferentie	Penvoerder	1
FCP	Conferentie	Penvoerder	4
Cultuurstation	ICC train de trainer	Penvoerder	1
LKCA	Kennisateliers	Penvoerder	10
LKCA	Module basistraining intermediair	Penvoerder	1
LKCA	Next Stop (SO)	Penvoerder	1
Plein C	Studiedag SO	Penvoerder	1
CKE	Basisvaardigheden ukelele	Leerkrachten	5
Architectuurlessen	Co-teaching	Leerkrachten	52
CKE	Co-teaching	Leerkrachten	57
<u>Kunstjuf</u>	Co-teaching	Leerkrachten	1
Musicaldepot	Co-teaching	Leerkrachten	5
STRP	Co-teaching	Leerkrachten	10
Scharrelkunst	Co-teaching	Leerkrachten	10
ZZP, L. <u>Ansems</u>	Co-teaching	Leerkrachten	7
ZZP, L. <u>Beekwilder</u>	Co-teaching	Leerkrachten	22
ZZP, S. <u>Evers</u>	Co-teaching	Leerkrachten	22
ZZP, S. <u>Geuze</u>	Co-teaching	Leerkrachten	2
ZZP, B. <u>Groenhagen</u>	Co-teaching	Leerkrachten	2
ZZP, L. <u>Kean</u>	Co-teaching	Leerkrachten	2
ZZP, T. <u>Kocken</u>	Co-teaching	Leerkrachten	13
ZZP, Y. <u>Martens</u>	Co-teaching	Leerkrachten	3
ZZP, B. <u>Martens</u>	Co-teaching	Leerkrachten	3
ZZP, N. <u>Minneboo</u>	Co-teaching	Leerkrachten	36
ZZP, J. <u>Öz</u>	Co-teaching	Leerkrachten	18
ZZP, N. <u>Verharen</u>	Co-teaching	Leerkrachten	2
ZZP, I. van <u>Zummeren</u>	Co-teaching	Leerkrachten	3